

Львівський державний університет
внутрішніх справ

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*Збірник тез
II Всеукраїнської науково-практичної конференції*

20 жовтня 2017 року

Львів

УДК 159.942.5;159.98.+316.613.5
П86

Рекомендовано до друку вченою радою факультету № 7
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 12 вересня 2017 р. № 2)

Упорядник – **Н. М. Бамбурак**
кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології діяльності в особливих умовах
факультету № 7 Львівського державного університету внутрішніх справ

Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві /
п86 збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(20 жовтня 2017 року) / упор. Н. М. Бамбурак. – Львів:
Львівський державний університет внутрішніх справ,
2017. – 400 с.

Збірник містить тези доповідей та повідомлень учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві», яка відбудеться 20 жовтня 2017 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

У публікаціях українських учених та молодих науковців розкрито актуальні проблеми психічного здоров'я особистості сьогодення, а також задіяння й реалізації інноваційних методів та технологій щодо його збереження у кризовому суспільстві.

Опубліковано в авторській редакції.

УДК 159.942.5;159.98.+316.613.5

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2017

Кірющенко В., Каширіна Є.	
Якість життя і психічне здоров'я особистості.....	168
Кісізь З.	
Психологічна стійкість працівника поліції як основа готовності до професійної діяльності в екстремальних та ризиконебезпечних умовах.....	174
Клименко М.	
Нарцисизм як рушійна сила самореалізації особистості.....	179
Ковальчук З.	
Вплив депресії на психічне здоров'я працівників в організаціях ...	182
Ковальчук Р.	
Інформаційна гігієна особистості та способи її профілактики.....	187
Козирєв М.	
Емоційна стійкість як складова психічного здоров'я особистості.....	192
Колосович О.	
Психічне здоров'я старшокласника як фактор особистісного розвитку.....	197
Кудерміна О., Палюх А.	
Особливості психічного здоров'я сучасних правоохоронців.....	200
Кудрик Л., Сурмяк Ю.	
Розвиток культури психічного здоров'я сучасного школяра як необхідна умова освіти.....	205
Кузьо О.	
Значення імпліцитної та експліцитної пам'яті для психічного здоров'я особистості.....	210
Куций О., Цюприк А.	
Перспективи дослідження базових психофізіологічних факторів індивіда у профорієнтації та профілактиці професійних хвороб (теоретико-інноваційний підхід).....	215
Легендзевич Г., Гончар Г.	
Проблема адиктивної поведінки серед підлітків – загроза психічному здоров'ю молоді.....	219
Лосієвська О., Москович І.	
Посттравматичний стресовий розлад: психологічні аспекти.....	221
Лосієвська О., Новосад А.	
Теоретико-методологічні підходи до вивчення соціалізації як умови ефективної адаптації особистості.....	226

3. Клиническое руководство по психическим расстройствам / Д. Барлоу. 3-е изд. – СПб.: Питер, 2008. – 912 с.

4. Сигел Д. Майндсайт: новая наука личной трансформации / Д. Сигел; пер. с англ. – М., 2015. – 184 с.

О. Куций

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри
практичної психології та педагогіки

А. Цюприк

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри
практичної психології та педагогіки
*(Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності)*

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАЗОВИХ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ ІНДИВІДА У ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ТА ПРОФІЛАКТИЦІ ПРОФЕСІЙНИХ ХВОРОБ (ТЕОРЕТИКО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД)

Сьогодні у науці та суспільній дійсності характеризується потужними стрибками, які часто сліднують паралельними шляхами та рідко перетинаються (хоча б у гуманітарній сфері науки). Так, аналіз теоретичних розробок у психології, що мають досить міждисциплінарний характер свідчить про достатню кількість суттєвих інновацій теоретичного спрямування, переважна більшість з яких залишились поза увагою практиків. Тому, особливо доцільно звернути увагу на ґрунтовні міждисциплінарні дослідження, що можуть бути розвинуті та застосовані у практичній роботі.

Одним з таким напрямків може бути ідея про можливість проведення профорієнтаційної роботи та побудови кар'єри індивіда на основі його вроджених психофізіологічних характеристик. Такий підхід є раціональним через те,

що базові психофізіологічні особливості індивіда є сталими, незмінними протягом всього його існування. На основі їх обліку є цілком можливим визначення не тільки найбільш оптимальної професійної сфери, а й побудови життя в цілому, а особливо у професійній реалізації. Однак, багаторазові спроби щодо визначення фундаментальних факторів профорієнтаційної роботи не стали достатньо успішними. Так, соціоніка, яка базувалась на основі теорії К. Г. Юнга, інші підходи, що мали в основі теорії Е. Еріксона, І. Павлова та багатьох інших розкритиковані й на даний час застосовуються лише відвертими прихильниками. Очевидно, що теорія з профорієнтації ще не набула достатнього рівня валідності для застосування на практиці. Тому, необхідно продовжувати науково-теоретичні пошуки для вирішення або наближення до нього зазначеного питання.

Окрім цього, психофізіологія спеціаліста є фундаментом його придатності до діяльності, що визначає режим функціонування організму при виконанні професійних обов'язків. В разі нездатності організму на психофізіологічному рівні витримувати навантаження роботи запускаються механізми, що надмірно виснажують людину. У такому разі професійні хвороби інтенсивно прогресують й втрачається здоров'я спеціаліста. Таким чином, визначення, обґрунтування оцінки та врахування у професійному відборі базових психофізіологічних факторів індивіда є шляхом не лише підвищення якості праці, а й збереження здоров'я персоналу.

Огляд та аналіз наукової теорії щодо психофізіологічних факторів індивіда дав змогу зосередити увагу на двох напрямках досліджень, що мають вже значну кількість прихильників та, відповідно, експериментальних досліджень.

Першим напрямком доцільно виділити дослідження сприйняття чи усвідомлення часу як психологічної категорії, що задається від народження. У низці досліджень за цим напрямком зафіксовано значну кількість емпіричних

та статистичних даних, які свідчать про базове значення цього фактора. Так, дослідження Б.І. Цуканова τ - типів свідчить про суттєву залежність типу темпераменту від вказаного типу сприйняття часу індивідом, який ніколи не змінюється [4].

Далі, автори причинно-цільової концепції психологічного часу Є. І. Головаха і О. О. Кронік довели, що особливості відображення особистістю часових відношень в масштабі життя визначаються її уявленнями про характер детермінації одних важливих життєвих подій іншими, а тому провести аналіз подій життя у їх взаємозв'язку, «вимірювати» психологічний час особистості і здійснювати його регуляцію можна, взявши за одиницю виміру подію і міжподійний зв'язок типу «причина-наслідок» або «ціль-засіб» [1; 3]. Окрім цього, на думку Л. Д. Деміної та І. А. Ральнікової, особливості побудови людиною власного життєвого шляху, формування та становлення життєвих перспектив характеризують 3 основні типи психологічного часу: споглядально-захисний тип (відображає нездатність впоратись у ситуації змін і пов'язаний із потребою людини у новому осмисленні часу життя, реалізація якого може викликати особистісну кризу); агресивно-захисний тип (пов'язаний із прагненням людини зберегти емоційну стабільність шляхом посилення зовнішньої поведінкової активності, агресивності, домінування у свідомості індивіда теперішнього, заперечення минулого); конструктивний тип (направлений на вибір нового способу прояву соціальної суб'єктності та пов'язаний із адекватною оцінкою минулого, теперішнього і майбутнього [2; 3]. Існують й інші дослідження, що пов'язують психологічний час з іншими особистісними якостями. Отже, психологія часу, що має в основі психофізіологічне підґрунтя можна вважати досить перспективним напрямом та фактором професійної роботи та прогнозу професійної сфери особистості.

Другим напрямом та, відповідно, психофізіологічним фактором можна вважати дослідження К. Шадріна щодо досить відомої версії про соматотипи, яка вже достатньо була розкритикована. Однак, у нього є достатньо раціональна ідея щодо фактору, який визначає соматотипи – домінуючий вид гормону, що виробляється організмом (мелатонін, окситоцин, тиреоїдині та меланоцитстимулюючі гормони, інсулін, адреналін, соматотропін). За його апробованою науковою думкою домінуючий тип гормону задається від народження, а тому може вважатися ще одним психофізіологічним фактором, яким проявляється у життєдіяльності особистості.

Висновки. Таким чином, гіпотеза подальшого дослідження полягає в тому, що комбінація цих факторів (5 за Б. Цукановим та 7 за К. Шадріним) утворює 35 номінальних шкал, які, можливо, можуть визначати психофізіологічний та, відповідно, найбільш оптимальний щодо професійної сфери тип індивіда. Тому, доцільно перевірити зазначену гіпотетичну психофізіологічну двохфакторну модель індивіда щодо придатності до певних типів професій. Окрім цього, така модель може виявитися більш досконалою для розробки класифікації професій у тому числі й професій у сфері цивільного захисту. Це, цілком ймовірно, дасть змогу оптимізувати не тільки відбір та розподіл, а й підготовку персоналу до діяльності у надзвичайних умовах. Відповідно, такі розробки можуть мати користь для збереження здоров'я спеціалістів та попередження професійних хвороб.

1. Головаха Е. И. Психологическое время личности / Е. И. Головаха, А. А. Кроник. – К.: Наукова думка, 1984. – 205 с.

2. Демина Л. Д. Психическое здоровье и защитные механизмы личности / Л. Д. Демина, И. А. Ральникова. – Изд-во Алтайского государственного университета, 2000. – 123 с.

3. Куций О. А. Психологія кар'єри: навч. посібник / О. А. Куций. – Львів: СПОЛОМ, 2017. – 308 с.

4. Цуканов Б. И. Время в психике человека: монография / Б. И. Цуканов. – Одесса: Астропринт, 2000. – 220 с.